

RAPORT PRELIMINAR DE EVALUARE PRIN PRISMA DIMENSIUNII DE DIZABILITATE A PAGINILOR WEB ALE CONCURERILOR LA ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 28 SEPTEMBRIE 2025

Alegerile Parlamentare din Republica Moldova din 28 septembrie 2025 sunt extrem de importante - ele definesc viitorul Republicii Moldova. În funcție de modul în care se va configura Parlamentul, vor exista mari schimbări politice, economice și sociale. Aceste alegeri vor avea un impact profund asupra modului în care republica se va dezvolta în următoarele decenii, în raport cu valorile sale interne și relațiile externe.

Alegerile Parlamentare din Republica Moldova din 28 septembrie 2025 sunt importante și pentru comunitățile persoanelor cu dizabilități și pentru cei 150,5 mii alegători cu dizabilități. Atitudinea societății și gradul incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități este un indicator - „o hârtie de turnesol” pentru evaluarea nivelului democrației într-o societate.

Alianța INFONET, membră a Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte, în cadrul campaniei „Acces la vot pentru toți”, în parteneriat cu circa 10 organizații neguvernamentale și grupuri de inițiativă, monitorizăm Alegerile Parlamentare din 28.09.2025 din perspectiva incluziunii persoanelor cu dizabilități. În săptămâna 22-26 septembrie organizăm zilnic câte o conferință de presă și vom lansa câte un raport de evaluare pe dimensiunea de dizabilitate.

Astăzi vorbim despre **paginile web ale concurenților electorali**.

O pagină web accesibilă are un rol esențial în asigurarea dreptului tuturor cetățenilor de a accesa informația în mod egal, indiferent de abilitățile lor fizice, senzoriale sau cognitive. În context electoral, site-urile partidelor și ale candidaților reprezintă principala sursă oficială de informare pentru alegători. Dacă aceste pagini nu respectă standardele de accesibilitate, persoanele cu dizabilități de vedere, auz sau mobilitate sunt excluse din procesul democratic, având acces limitat la programe, mesaje și informații utile. Accesibilitatea nu este doar o cerință tehnică, ci o chestiune de incluziune socială și de respectare a drepturilor umane fundamentale. De asemenea, site-urile accesibile îmbunătățesc experiența pentru toți utilizatorii: sunt mai ușor de navigat, mai clare și mai bine structurate. Astfel, asigurarea accesibilității web nu doar elimină bariere, ci consolidează transparența, încrederea și participarea cetățenilor la viața publică și politică.

Un grup de experți pe dimensiunea de dizabilitate au evaluat paginile web ale celor 23 de partide - concurenți electorali la Alegerile Parlamentare din 28 septembrie 2025. Raportul a fost compilat în perioada 29.08.2025 - 22.09.2025.

Iată câteva concluzii preliminare:

Această misiune de evaluare este realizată în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive – precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, implementat de Alianța INFONET și susținut financiar de Fundația Est-Europeeană din resursele oferite de Suedia.

Concluzii generale:

1. Nivelul general de conformitate cu WCAG este scăzut

Analiza site-urilor concurenților electorali pentru Alegerile Parlamentare 2025 arată că nivelul general de conformitate cu standardele internaționale de accesibilitate web (WCAG) este scăzut. Doar câteva partide au atins scoruri acceptabile, cum ar fi Partidul Acțiune și Solidaritate (77%) sau Partidul Social-Democrat European (71%), însă marea majoritate a site-urilor se situează sub pragul de 50%. Acest lucru arată lipsa unei abordări sistematice și consecvente privind accesibilitatea digitală. În condițiile în care tehnologia este principala cale de comunicare politică, deficiențele în accesibilitate duc la excluderea indirectă a persoanelor cu dizabilități din dezbaterile publice și procesele electorale. Este evident că majoritatea actorilor politici tratează accesibilitatea ca pe o chestiune secundară, deși ea reprezintă o obligație morală și un element-cheie pentru asigurarea egalității de șanse. În lipsa unor intervenții corective, o parte semnificativă a electoratului nu va putea beneficia de acces egal la informație, ceea ce afectează inclusiv transparența și credibilitatea procesului electoral.

2. Problemele comune și utilizarea incorectă a ARIA și a landmark-urilor

Este îngrijorător faptul că majoritatea problemelor de accesibilitate identificate se repetă constant pe aproape toate site-urile analizate. Printre cele mai frecvente deficiențe se numără: lipsa denumirilor accesibile pentru linkuri și butoane, contrastul insuficient între text și fundal, absența etichetelor corecte la câmpurile de formular și structura deficitară a titlurilor. În plus, utilizarea atributelor ARIA și a landmark-urilor este deseori incorectă, ceea ce nu facilitează, ci mai degrabă complică navigarea pentru utilizatorii de *cititoare de ecran*. În loc să ofere o structură semantică clară, multe pagini transmit semnale contradictorii tehnologiilor asistive, ceea ce generează confuzie și limitează accesul la conținut. Această situație demonstrează lipsa de expertiză tehnică și de responsabilitate din partea celor care gestionează comunicarea digitală a partidelor. În context electoral, unde accesul rapid și corect la informație este vital, asemenea greșeli nu doar că îngreunează experiența digitală a persoanelor cu dizabilități, dar și compromit principiul de incluziune.

3. Lipsa instrumentelor de accesibilitate și utilizarea documentelor inaccesibile

O altă concluzie majoră este că niciunul dintre site-urile analizate nu oferă instrumente dedicate accesibilității web. De exemplu, nu există implementate funcții precum widget-uri sau butoane de accesibilitate (care permit ajustarea contrastului, mărirea textului sau navigarea simplificată), instrumente considerate bune practici în domeniul digital. Mai mult ca atât, în conținutul publicat se observă utilizarea frecventă a documentelor în format PDF, care în multe cazuri nu sunt optimizate pentru *cititoare de ecran*. Și mai problematic este faptul că unele site-uri publică documente esențiale în format de imagine, complet inaccesibile pentru persoanele cu deficiențe de vedere. Astfel de bariere digitale împiedică alegătorii să acceseze programele electorale, comunicatele oficiale sau alte informații de interes public. Această situație nu reflectă doar lipsa de conformitate tehnică, ci și lipsa unei culturi organizaționale orientate spre incluziune. Pentru ca procesul electoral să fie cu adevărat democratic și participativ, este necesar ca partidele și candidații să asigure publicarea materialelor într-un format accesibil tuturor cetățenilor, indiferent de abilități.

Concluzii specifice:

- Din cele 23 de partide: au pagine web - 14 și Facebook – 9 partide, blocuri sau candidați.
- Nici una dintre paginile web nu este conformă standardelor internaționale de accesibilitate web (WCAG).

Această misiune de evaluare este realizată în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive – precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, implementat de Alianța INFONET și susținut financiar de Fundația Est-Europeeană din resursele oferite de Suedia.

- Scorul mediu de accesibilitate al site-urilor candidaților este de aproximativ 44%, ceea ce reflectă un nivel scăzut de conformitate cu standardele WCAG.
- Principalele probleme și frecvența lor:
 - 1) Linkurile nu au denumiri accesibile – apare la cel puțin 10 dintre site-uri.
 - 2) *(cititoarele de ecran citesc doar „link”, fără a oferi context).*
 - 3) Elementele de titluri nu sunt structurate corect – la 7 site-uri.
 - 4) Butoanele nu au o denumire accesibilă – la 6 site-uri. *(cititorul de ecran anunță doar „buton”, fără a transmite funcția).*
 - 5) Contrast insuficient între text și fundal – la 5 site-uri. *(afectează lizibilitatea pentru persoane cu deficiențe de vedere).*
 - 6) Lipsa landmark-urilor sau utilizarea incorectă a acestora – la 5 site-uri. *(lipsa structurii semantice <header>, <main>, <footer> îngreunează navigarea asistată).*
- Niciunul dintre site-urile analizate nu oferă instrumente dedicate accesibilității web. De exemplu, nu există implementate funcții precum widget-uri sau butoane de accesibilitate (care permit ajustarea contrastului, mărimea textului sau navigarea simplificată).
- În conținutul publicat se observă utilizarea frecventă a documentelor în format PDF, care în multe cazuri nu sunt optimizate pentru *cititoare de ecran*. Și mai problematic este faptul că unele site-uri publică documente esențiale în format de imagine, complet inaccesibile pentru persoanele cu deficiențe de vedere.

Recomandări preliminare:

1. Concurenții electorali sunt îndemnați ca, pe viitor, să asigure accesibilitatea paginilor web oficiale.

Se recomandă ca toate partidele, blocurile electorale și candidații independenți să asigure conformitatea site-urilor cu Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.1), nivelul AA. În prezent, scorul mediu de accesibilitate al site-urilor este de doar 44%, ceea ce indică un nivel scăzut și neuniform de conformitate. Respectarea standardelor ar elimina problemele recurente identificate (linkuri și butoane fără denumiri accesibile, titluri structurate incorect, contrast insuficient, lipsa landmark-urilor) și ar facilita accesul persoanelor cu dizabilități la informațiile electorale.

2. Crearea și publicarea de conținut digital accesibil.

Este necesar ca documentele electorale să fie publicate în formate accesibile, evitând utilizarea imaginilor sau PDF-urilor inaccesibile. Documentele PDF trebuie etichetate corect pentru cititoarele de ecran, iar materialele vizuale trebuie să fie însoțite de text alternativ descriptiv. De asemenea, se recomandă integrarea unor widget-uri sau butoane de accesibilitate care să permită utilizatorilor ajustarea contrastului, modificarea dimensiunii textului și navigarea simplificată.

3. Instruirea echipelor tehnice și instituționalizarea accesibilității să fie respectată ca cerință obligatorie.

Partidele politice trebuie să își instruiască echipele de comunicare și dezvoltatorii web în domeniul accesibilității digitale. În același timp, Comisia Electorală Centrală ar trebui să stabilească cerințe minime obligatorii de accesibilitate pentru paginile web și materialele online ale concurenților electorali. Implementarea unui mecanism de monitorizare și raportare ar consolida transparența, ar preveni excluderea persoanelor cu dizabilități și ar garanta participarea egală a tuturor cetățenilor la procesul electoral.

Această misiune de evaluare este realizată în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive – precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, implementat de Alianța INFONET și susținut financiar de Fundația Est-Europeeană din resursele oferite de Suedia.